

Aan
De Minister van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

TCB S63(2007)

Den Haag, 6 september 2007

Betreft: Advies Ontheffing ex. artikel 7 Besluit gebruik meststoffen

Mevrouw de Minister,

In uw brief van 4 juli 2007¹ vraagt u de Technische commissie bodembescherming (TCB) om advies over twee aangevraagde ontheffingen van het verbod tot najaarsaanwending van meststoffen uit het Besluit gebruik meststoffen. Ontheffing is aangevraagd ten behoeve van veldonderzoek naar de relatie tussen bemesting en opbrengst van hyacinten respectievelijk tulpen. U vraagt om advies mede namens de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

Het Besluit gebruik meststoffen (Bgm) verbiedt de toediening van stikstofhoudende meststoffen bij de teelt van hyacinten in de periode van 16 september tot 16 januari en bij de teelt van tulpen in de periode van 16 september tot 1 februari. Dit verbod heeft tot doel de uitspoeling van stikstof naar het grond- en oppervlaktewater tegen te gaan.

HET ADVIES

De TCB is van mening dat het belang van de bodem zich niet verzet tegen het verlenen van de ontheffingen, omdat de onderzoeken beperkt van omvang en duur zijn. De TCB maakt bij het onderzoek naar hyacint opmerkingen over de proefopzet, en vindt het onderzoek naar tulp weinig innovatief, omdat alleen bemestingsstrategieën worden onderzocht die buiten de bestaande wettelijke kaders gaan. De onderzoeken kunnen aanleiding vormen tot meer uitzonderingen op het verbod in het Bgm om mest in het najaar aan te wenden, wat de TCB ongewenst vindt.

---

¹ Kenmerk TRCDL/2007/1933, zie bijlage.

TOELICHTING

Het onderzoek naar bemesting van hyacint beoogt alternatieve bemestingsstrategieën voor de teelt van hyacint te ontwikkelen die een vergelijkbare opbrengst en kwaliteit geven als bij het gebruik van uitsluitend stalmest. Hyacinten worden doorgaans bemest met stalmest (vaste rundermest). Stalmest valt onder de regels voor dierlijke mest in zowel de Meststoffenwet als in het Bgm. Het gebruik van de gewenste hoeveelheid stalmest wordt sinds 2006 beperkt door de gebruiksnormen voor stikstof, fosfaat, en dierlijke mest in de Meststoffenwet. Vooral de fosfaatgebruiksnormen zijn limiterend. Telers van hyacinten zijn er van overtuigd dat hoge doses stalmest een positief effect hebben op de opbrengst van hyacint en de ziektevermindering van de grond. Dit is echter tot nu toe niet wetenschappelijk aangetoond.

Het onderzoek beoogt mogelijke verklaringen te geven voor een positief effect van stalmest. Het onderzoek richt zich daarbij op een mogelijk voedingseffect (nalevering van nutriënten) en op een effect op de ziektevermindering van de grond. Om de werking van stalmest na te bootsen, worden verschillende combinaties van stalmest, compost en kunstmest toegepast. De behandelingen met kunstmeststikstof in het najaar vallen qua hoeveelheden toegediende nutriënten binnen de gebruiksnormen uit de Meststoffenwet, maar zijn qua toedieningsmoment (in het najaar) verboden door het Bgm. Alleen op die manier kan nalevering van stikstof uit stalmest worden nagebootst. Ontheffing van het verbod tot najaarsaanwending van kunstmeststikstof in het Bgm is daarom aangevraagd voor behandelingen op maximaal 16 veldjes van maximaal 20 m², voor ten minste twee jaren en ten hoogste vier jaren in de periode tot en met 2010. Volgens het ontwerpbesluit bent u voornemens om ontheffing te verlenen voor de periode van 16 september 2007 tot en met 31 januari 2011. Voor de teelt van hyacint is echter in het Bgm de periode van 16 januari tot en met 31 januari reeds uitgezonderd van het verbod stikstofkunstmest toe te dienen.

Het onderzoek naar stikstofbemesting bij tulp op zwaardere gronden beoogt aan te tonen dat één of meer najaarsgiften een beter teeltresultaat geven. Het betreft een derde proefjaar van een meerjarig onderzoek. De eerdere proefjaren zijn uitgevoerd vóór de inwerkingtreding van het huidige Bgm. De ontheffing voor tulp is aangevraagd voor een najaarsbehandeling met stikstof tussen 1 oktober 2007 en 1 februari 2008 op 20 veldjes van 5 m lang en maximaal 4,5 m breed per locatie, op twee locaties. Deze behandelingen zijn nodig om te kunnen toetsen of een bemestingsstrategie met twee tot drie giften vóór opkomst (in december, januari en februari) een betrouwbaar beter teeltresultaat geeft dan bemesten conform het bemestingsadvies. Het bemestingsadvies bevindt zich uiteraard binnen de kaders van de Meststoffenwet en het Bgm. Volgens het ontwerpbesluit bent u voornemens om ontheffing te verlenen voor de periode van 16 september 2007 tot en met 31 januari 2008.

De TCB is van mening dat het belang van de bodem zich niet verzet tegen het verlenen van de ontheffingen, vooral omdat het gaat om onderzoeken van beperkte omvang en duur. De bodem wordt niet onevenredig zwaar belast. De omvang van de ontheffingen staat in verhouding tot de omvang van de onderzoeken.

Vanuit wetenschappelijk oogpunt merkt de TCB op dat de proefopzet voor hyacint ervan uit lijkt te gaan dat het positieve effect van stalmest op de opbrengst van hyacint daadwerkelijk bestaat. Ook wordt er van uitgegaan dat stalmest en compost allebei dit specifieke effect genereren en dat de

verklaring van dat effect bij compost gelijk is aan die bij stalmest. Dit zijn echter niet bewezen aannames. Mede daarom zal het vinden van de juiste verklaring van het mogelijke effect van stalmest op basis van de huidige proefopzet niet eenvoudig zijn. Vergelijkenderwijs kan hooguit aannemelijk worden gemaakt dat er mogelijk een stalmesteffect is. Dit is echter onvoldoende informatie om het effect van verschillen in organische bemesting op de opbrengst en kwaliteit van hyacint te verklaren, wat het tweede doel van het onderzoek is.

De TCB constateert dat strategieën voor bemesten van tulp worden onderzocht die volgens het Bgm niet (meer) mogen worden toegepast, het onderzoek is daarmee weinig innovatief. Nieuwe strategieën die niet zijn gebaseerd op tot voor kort gangbare bemestingspraktijken en die wel binnen de bestaande regelgeving passen zijn niet in het onderzoek opgenomen. Het onderzoek zou innovatiever zijn als deze zich (ten minste ook) zou richten op optimalisatie van de teelt van tulpen binnen de (milieu)kaders van het Bgm.

Als de onderzoeken aantonen dat bemesten in het najaar leidt tot hogere opbrengsten en/of hogere kwaliteit, zal (politieke) druk ontstaan om het Bgm aan te passen. Hierbij is het overigens onduidelijk of op basis van deze onderzoeken de resultaten kunnen worden geëxtrapoleerd naar andere bodemtypen. De TCB is er geen voorstander van om een nieuwe uitzondering op het verbod tot najaarsaanwending van mest op te nemen in het Bgm. Het zet de deur open voor meer uitzonderingen, waardoor het belang van de bescherming van de bodem in het geding kan raken. Bovendien staan nieuwe uitzonderingen in het Bgm in de weg van een eventuele verlenging van de derogatie van de Nitraatrichtlijn door de EU.

Een afschrift van dit advies heb ik gestuurd naar uw ambtgenoot, de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

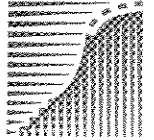
Met de meeste hoogachting,
de voorzitter van de
Technische commissie bodembescherming,

Ir. L.E. Stolker-Nanninga.

ontvangen
12-07-07

De Voorzitter van de Technische
Commissie Bodembescherming
Postbus 30947
2500 GX 's-GRAVENHAGE

landbouw, natuur en
voedselkwaliteit

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
		TRCDL/2007/1933	04-07-2007
onderwerp		doorkiesnummer	bijlagen
Verzoek tot ontheffing ex. artikel 7 Besluit gebruik meststoffen		070-3784648	6

Geachte Voorzitter,

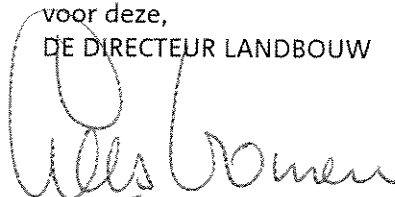
Mede namens de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijk Ordening en Milieubeheer doe ik u hierbij toekomen het ontwerpbesluit voor een tweetal ontheffingen ten behoeve van onderzoek naar de relatie tussen bemesting en opbrengst van tulpen resp. hyacinten. Graag ontvang ik uw advies hierover.

Op het verlenen van een ontheffing in het kader van het Besluit gebruik meststoffen is afdeling 3.5 van de Algemene Wet Bestuursrecht van toepassing.

Het voornemen bestaat vier weken na ter inzage legging van het ontwerpbesluit een definitief besluit te nemen. Ik stel een advies van uw commissie binnen deze termijn bijzonder op prijs.

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Landbouw
Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK 's-GRAVENHAGE
Telefoon: 070 - 3784817
Fax: 070 - 3786141
Telegramadres: Landvis
Web: www.minlnv.nl

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR
EN VOEDSELKwaliteit,
voor deze,
DE DIRECTEUR LANDBOUW

ir. C.A.C.J. Oomen